

Duurzaamheidsverslag 2023

Resultaten

HEINEKEN PENSIOENFONDS

www.heinekenpensioenfonds.nl

HEINEKEN
PENSIOENFONDS

Inhoud

VOORWOORD	3
DUURZAAMHEIDSVERSLAG 2023 RESULTATEN	4
1. BELEGGINGSPORTEFEUILLE 2022-2023	4
2. IMPLEMENTATIE VAN HET MVB BELEID EN RESULTATEN OVER 2023	7
2.1. ESG Integratie	7
2.1.2. ESG integratie bij selcteren en monitoren van vermogensbeheerders	15
2.1.3 Doelstellingen	16
2.2 Actief Beleggerschap	18
2.3 Uitsluitingen	22
2.4. Impact Investing	23
3. WET- EN REGELGEVING	25
4. TERUG NAAR DE MVB BELEGGINGSOVERTUIGING EN MVB DOELSTELLING	26
BIJLAGE 1 HIERARCHIE VAN ESG SCORES (MSCI)	27
BIJLAGE 2 DOORVERTALING DOOR SUSTAINALYTICS VAN DE UN GLOBAL PRINCIPLES NAAR DE OESO- RICHTLIJNEN EN DE UN GUIDING PRINCIPLES	28
BIJLAGE 3 UITSLUITINGENLIJST 2023 VAN ONDERNEMING EN LANDEN	29
BIJLAGE 4 ENGAGEMENT 2023	31
DISCLAIMER	33

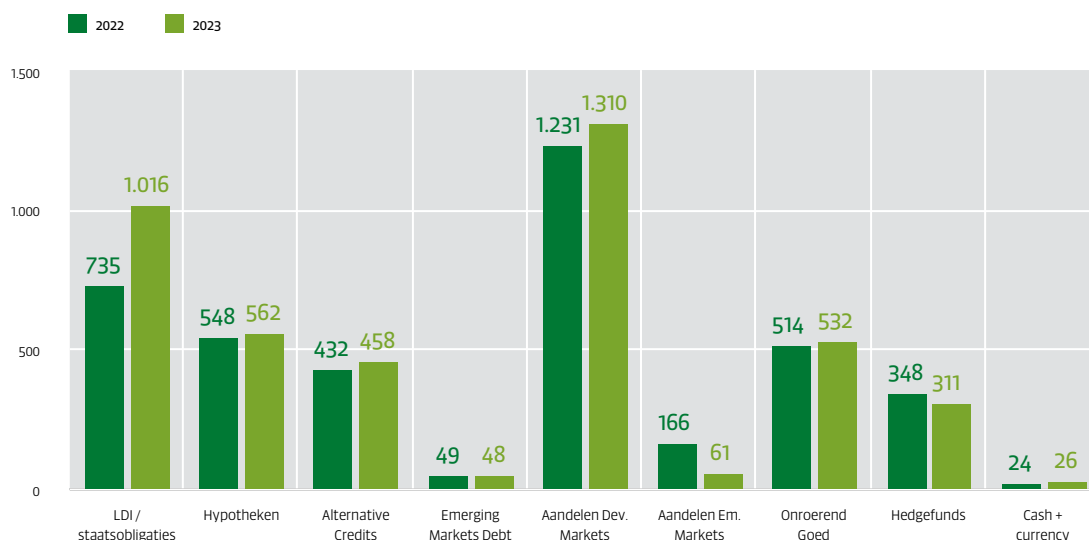
Voorwoord

In dit Resultatendeel van het Duurzaamheidsverslag wordt verslag gedaan van de implementatie en resultaten van het HPF over 2023. Het Jaarverslag 2023 doet kort verslag van het MVB beleid en de resultaten daarvan over 2023. Het beleidsdeel van het Duurzaamheidsverslag is tevens op de website te vinden.

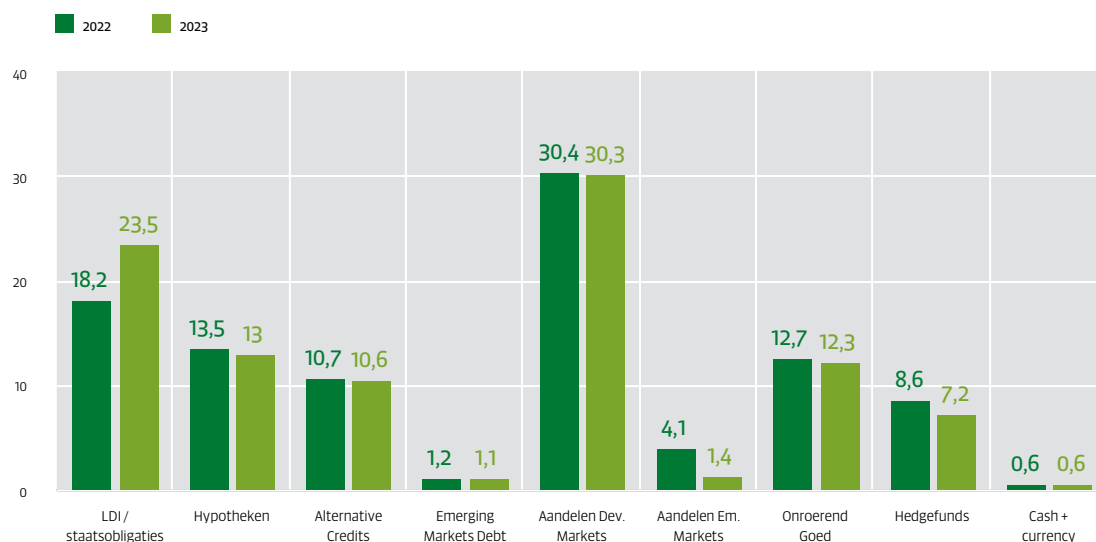
1. Beleggingsportefeuille 2022-2023

Onderstaande grafieken en tabellen geven een overzicht van onze beleggingsportefeuille voor herallocatie en verplichtingen ultimo 2022 en ultimo 2023, uitgesplitst naar beleggingscategorieën, sectoren en in zijn totaliteit. Deze informatie helpt om de MVB uitkomsten in de komende hoofdstukken in context te plaatsen.

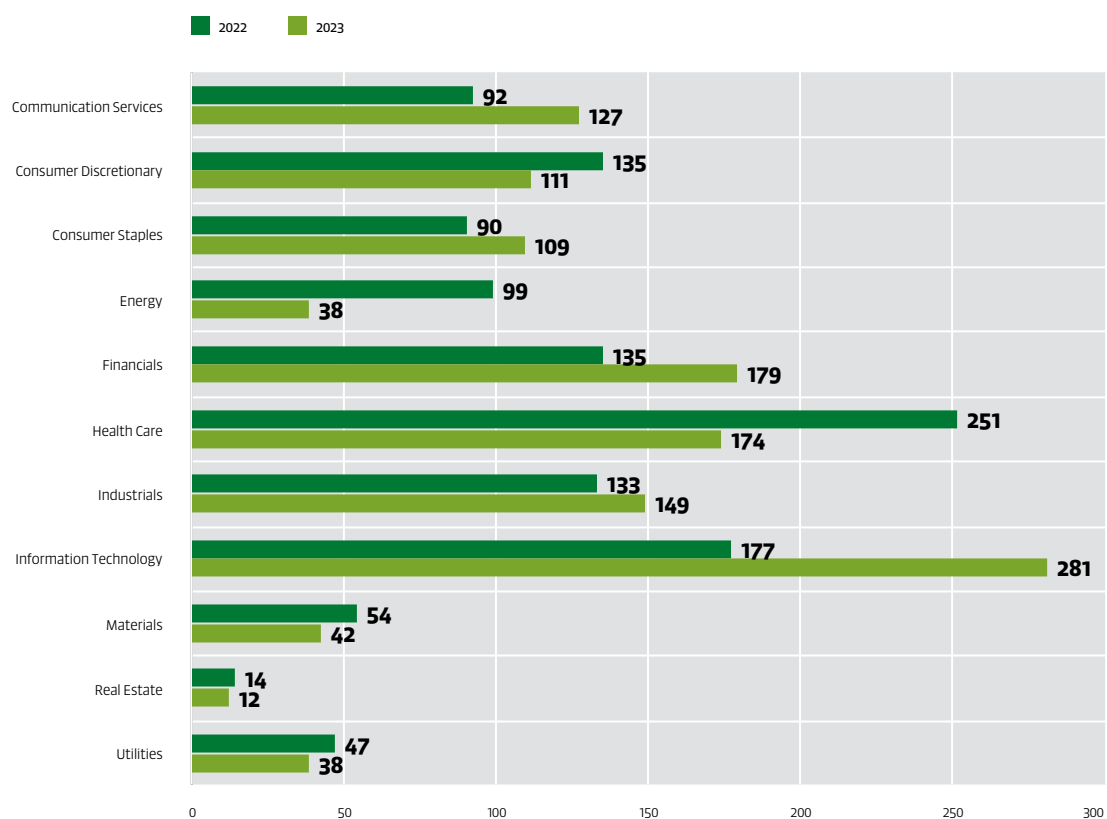
Belegd vermogen naar beleggingscategorieën (in miljoenen euro's)

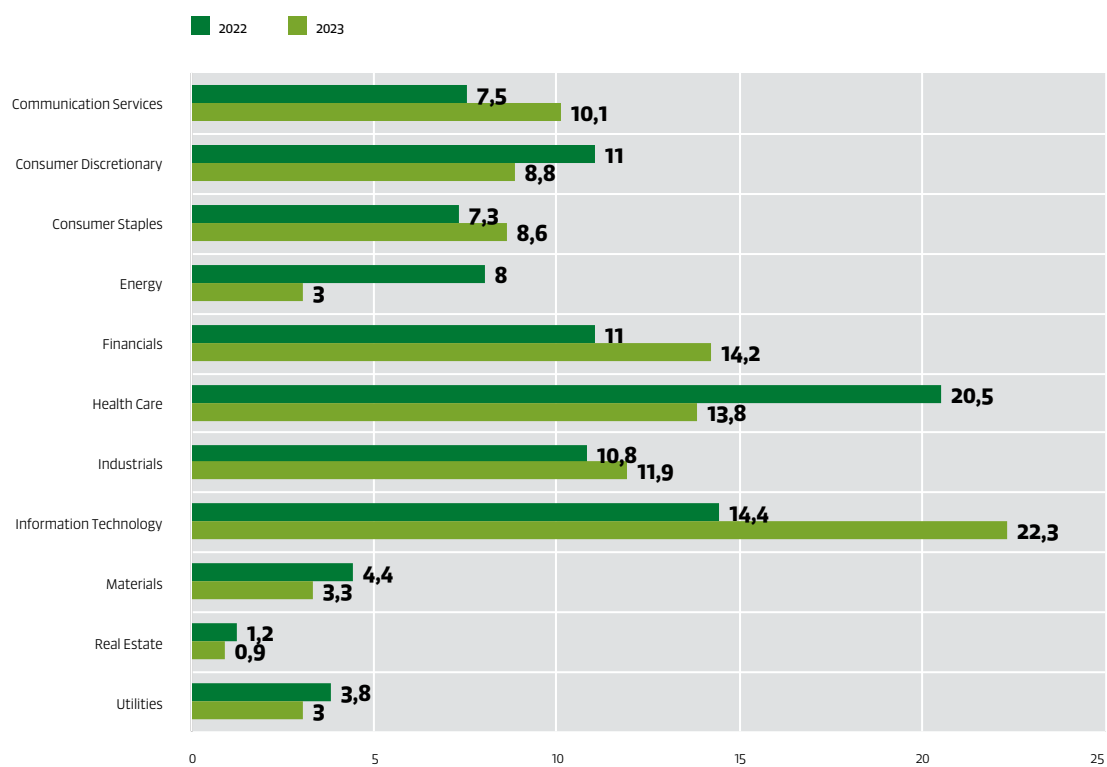
Belegd vermogen naar beleggingscategorieën (als percentage van de totale portefeuille)

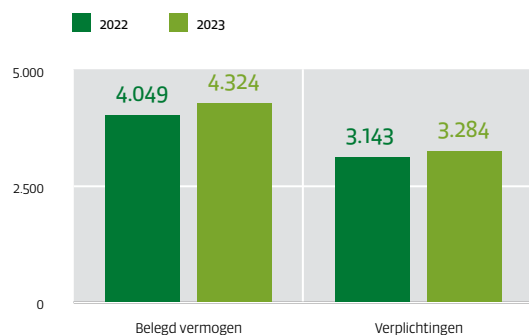
Sectorverdeling Aandelen Developed Markets (in miljoenen euro's)

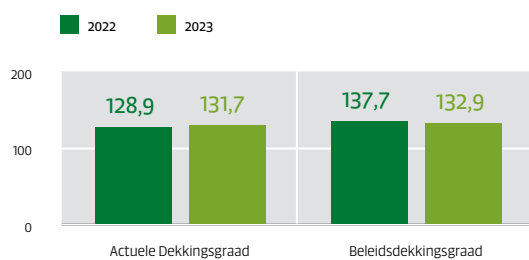
Sectorverdeling Aandelen Developed Markets (als percentage van de totale portefeuille)

Belegd vermogen versus verplichtingen (€ mln)

Dekkingsgraden

Een lijst met de grootste beleggingen van het HPF is te vinden met onderstaande links:

- [LDI/Hypotheekportefeuille](#)
- [Aandelenportefeuille](#)

2. Implementatie van het MVB beleid en resultaten over 2023

De implementatie van het MVB beleid en de resultaten over 2023 worden besproken aan de hand van de instrumenten, in dezelfde volgorde zoals deze in het MVB beleid zijn genoemd.

2.1. ESG Integratie

2.1.1. MVB Dashboard

Onderdeel van het instrument ESG Integratie is het MVB Dashboard dat het HPF heeft ontwikkeld om kentallen voor de thema's Klimaat, Water en Mensenrechten, en enkele andere kentallen, te meten en beoordelen. Deze kentallen zijn voor het merendeel afgeleid van onderliggende data uit de MSCI ESG manager database, die vervolgens door het HPF op geaggregeerd niveau worden weergegeven. De interpretatie van het dashboard wordt in de volgende subsecties uiteengezet.

Thema's	HPF	CO ₂ e uitstoot (ton)					CO ₂ e uitstoot (gram/K)					Waterconsumptie (1000 m ³)					Waterconsumptie (ml/K)					Mensenrechten score (%)					ESG Universeel score (%)				
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
		Aandelen ontwikkelde markten					Overweight Good					Watergewicht					Aantal managers					Certificatie (x 4 t min)									
MSCI	2019	270.310	147.407			223,8	130,0				3.418	615				9.754	1.648				85%	93%				48%	50%				
	2020	133.319	142.038			99,9	83,6				422	408				904	679				93%	93%				51%	53%				
	2021		143.498	100.975			84,4	82,6			799	487				1.685	1.279				92%	92%				56%	57%				
	2022			98.650	86.917		80,3	89,5			547	303				1.550	928				92%	92%				57%	57%				
	Audit (x 4 t min)	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282
	Data dekking	94%	99%	99%	98%	99%	94%	99%	99%	98%	99%	27%	33%	28%	31%	28%	27%	33%	28%	31%	28%	92%	96%	99%	99%	99%	91%	96%	99%	99%	99%
Staatsobligaties	RobecoSAM score					GRES score					LIN PRO																				
	Gewogen score					Gewogen score					Aantal managers																				
	18,90					4,80					14																				
	12,40					5,00					12																				
	Audit (x 4 t min)	977	597	318	336	783	Green Star		100%	100%	100%	100%	n.b.	Aantal managers		14	14	12	13	14	Aantal managers		14	14	12	13	14	14	12	13	14
	Data dekking	100%	100%	100%	100%	100%	GRES score		429	436	480	524	n.b.	Aantal managers		14	14	12	13	14	Aantal managers		14	14	12	13	14	14	12	13	14
	Certificatie (x 4 t min)	1.287	1.345	1.710	1.228	1.282	GRES score		100%	100%	100%	100%	n.b.	Aantal managers		14	14	12	13	14	Aantal managers		14	14	12	13	14	14	12	13	14
	Data dekking	100%	100%	100%	100%	100%	GRES score		100%	100%	100%	100%	n.b.	Aantal managers		14	14	12	13	14	Aantal managers		14	14	12	13	14	14	12	13	14

De Aandelen Ontwikkelde Markten portefeuille bestaat uit het multi factor mandaat bij de vermogensbeheerder SSgA. Het Waterfonds wordt als impact investing gezien en niet meegenomen in het MVB Dashboard.

Vanaf 2022 wordt bij de bepaling van de kentallen voor de Aandelen Ontwikkelde Markten portefeuille rekening gehouden met het ex post voldoen aan de reductiedoelstelling voor CO₂e uitstoot die vanaf 2022 van kracht is geworden. De beoogde herallocatie van de portefeuille over 2022 is vanwege de uitloop in tijd gecombineerd met de halfjaarlijkse rebalancing naar de MSCI benchmark portefeuille in mei 2023. De kentallen van de Aandelen Ontwikkelde Markten portefeuille over 2022 in bovenstaand overzicht zijn aangepast aan deze rebalancing en wijken derhalve af van de kentallen over 2022 in het duurzaamheidsverslag van vorig jaar.

De beschikbaarheid van kentallen voor de verschillende thema's en beleggingscategorieën is als volgt:

Kental	Thema	Beleggingscategorie
CO ₂ e – uitstoot [ton] uitstoot per geïnvesteerde euro [gram/euro]	Klimaat	Aandelen ontwikkelde markten
H ₂ O – consumptie [duizend m ³] consumptie per geïnvesteerde euro [ml/euro]	Water	Aandelen ontwikkelde markten
Mensenrechten score	Mensenrechten	Aandelen ontwikkelde markten
ESG Universeel score	MVB-breed	Aandelen ontwikkelde markten
RobecoSAM score	MVB-breed	LDI/Staatsobligaties

Kental	Thema	Beleggingscategorie
GRESB score	MVB-breed	Onroerend goed
UN PRI score	MVB-breed	Alle categorieën

‘MVB-breed’ is hierbij uiteraard geen expliciet benoemd thema, maar omvat ook andere aandachtsgebieden in ons totale MVB beleid dan de drie expliciet benoemde thema’s.

Klimaat

Voor het thema ‘Klimaat’ is het kental de CO₂e uitstoot die aan de deelportefeuille Aandelen Ontwikkelde Markten van het HPF kan worden toegerekend, zowel in absolute zin als relatief per geïnvesteerde euro. Zoals in het MVB beleid is aangegeven, bevatten deze cijfers ook de uitstoot van andere broeikasgassen zoals in het Kyoto Protocol benoemd.

De CO₂e uitstoot van onze deelportefeuille is gemeten door onze investering in een onderneming te delen door de marktkapitalisatie van die onderneming (dit bepaalt ons eigendomsaandeel, en dus onze relatieve verantwoordelijkheid in die onderneming) en dit te vermenigvuldigen met de (scope 1+2) CO₂e uitstoot van die onderneming. De scope 1+2 CO₂e uitstoot geeft de directe plus de indirecte uitstoot door ingekochte energie en warmte weer. De uitstoot die op deze manier aan onze investering in die onderneming toe te rekenen is, is vervolgens gesommeerd over alle ondernemingen in onze deelportefeuille waarvoor CO₂e uitstootgegevens beschikbaar zijn. De resulterende absolute CO₂e uitstoot van onze deelportefeuille wordt tenslotte gedeeld door de waarde van de deelportefeuille waarvoor de CO₂e uitstoot cijfers beschikbaar zijn, om te komen tot de relatieve CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro.

De CO₂e uitstootcijfers die in het MVB Dashboard in de rij ‘MSCI 2022’ staan weergegeven, betreffen de CO₂e uitstoot, in tonnen, over het jaar 2022 die MSCI in de loop van 2022-2023 uit de duurzaamheidsrapportages over 2022 van de desbetreffende ondernemingen heeft verzameld. MSCI geeft hierbij aan dat dit langdurige proces van verzamelen doorgaat tot ca. september 2024. Voor ons duurzaamheidsverslag hebben wij noodzakelijkerwijs een ‘cut-off date’ gehanteerd van 1 maart 2024; dit is gerechtvaardigd aangezien vanuit de meeste ESG cijfers over 2022 dan binnen zijn, en zeker die van de CO₂e uitstoot met een datadekking van bijna 100%. Indien van een onderneming dan (nog) geen uitstootcijfers over 2022 bekend zijn, is de uitstoot van die onderneming van het voorgaande jaar in beschouwing genomen (zonder ‘cut-off date’). Indien ook die niet beschikbaar is dan is deze onderneming buiten de meting voor 2022 gehouden. Op overeenkomstige wijze zijn de uitstootcijfers over eerdere jaren vastgesteld (steeds met een ‘cut-off date’ van 1 maart). Kolomgewijs zijn onze aandelenportefeuilles ultimo een specifiek kalenderjaar in beschouwing genomen nadat deze begin april 2024 is geherbalanceerd. Hierbij is onze deelportefeuille ultimo 2022 zowel vorig jaar op basis van de uitstootcijfers over 2021 als dit jaar op basis van de uitstootcijfers over 2022 doorgerekend. Dit verklaart het ‘trappetje’ in het MVB Dashboard voor dit kental, en tevens waarom de ultimo 2023 portefeuille vooralsnog slechts éénmaal is doorgerekend (op basis van ESG cijfers over 2022 aangezien die over 2023 pas volgend jaar (vanaf 2024) beschikbaar zijn).

Samengevat,

- Kolomgewijs wordt voor een bepaald jaar zichtbaar hoe, op basis van dezelfde deelportefeuille ultimo dat jaar, de CO₂e uitstoot van de deelportefeuille is gewijzigd door ontwikkelingen bij de

ondernemingen gedurende dat jaar (vanwege bijvoorbeeld procesverbeteringen). Dit noemen wij het 'Ondernemingseffect'.

- Rijgewijs is het effect zichtbaar hoe, op basis van dezelfde CO₂e uitstootcijfers bij de ondernemingen over een bepaald jaar, de CO₂e uitstoot van onze deelportefeuille is gewijzigd door ontwikkelingen in onze deelportefeuille gedurende het daaropvolgende jaar. Dit noemen wij het 'Portefeuille effect'. Dit effect bestaat:
 - deels uit ontwikkelingen in de *allocatie* naar de aandelen binnen de deelportefeuille; dit noemen wij het 'Allocatie effect';
 - en voor het overige gedeelte uit *waardeveranderingen* van de aandelen binnen de deelportefeuille; dit noemen we het 'Waarde effect'.

Zie verder de sectie Doelstellingen hieronder, waarin deze uitsplitsing een essentiële rol speelt.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van CO₂e uitstoot, zowel absoluut als per geïnvesteerde euro, als volgt geweest:

Aandelen ontwikkelde markten	MSCI	CO ₂ e uitstoot (ton)					CO ₂ e uitstoot (gram/€)				
		HPF									
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
	2019	270.310	147.407				223,8	110,0			
	2020		133.319	142.038				99,9	83,6		
	2021			143.498	100.975				84,4	82,6	
	2022				98.650	86.917				80,3	69,5
	AuM (x € 1 mln)	1.287	1.345	1.710	1.228	1.261	1.287	1.345	1.710	1.228	1.261
	Data dekking	94%	99%	99%	98%	99%	94%	99%	99%	98%	99%

Zoals bovenstaande cijfers aangeven is er in onze portefeuille een enorme reductie geweest in CO₂e uitstoot in 2020, hetgeen voornamelijk het gevolg is geweest van een wijziging in onze beleggingsstrategie om de Research Affiliates Fundamental Index (RAFI), met een relatief groot aandeel in de industrie-, energie- en nutssector, te vervangen door een multi-factor strategie.

Voor 2023 geldt dat de CO₂e uitstoot van onze deelportefeuille, na herallocatie in april 2024, in absolute termen is afgenomen, van 100.975 ton naar 86.917 ton (-13,9%); in relatieve termen per geïnvesteerde euro is de CO₂e uitstoot afgenomen, van 82,6 gram/euro naar 69,5 gram/euro (-15,8%).

Uitgesplitst naar effecten zijn de oorzaken van deze af- en toename als volgt:

- [Ondernemingseffect] De ondernemingen in onze primo 2023 portefeuille hebben op basis van ontwikkeling in hun uitstootcijfers over 2021 versus 2022 een daling in CO₂e uitstoot laten zien van 100.975 naar 98.650 ton (-2,3%). Voor de CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro is dit een daling van 82,6 naar 80,3 gram/euro (-2,7%). Dit ondernemingseffect wordt aan (primo) 2023 toegerekend.
- [Portefeuille effect] Op basis van uitstootcijfers over 2022 daalde gedurende 2023 onze absolute CO₂e uitstoot van 98.650 naar 86.917 ton (-11,9%), terwijl de waarde van de aandelenportefeuille waarvoor CO₂e uitstoot cijfers beschikbaar zijn, steeg met 2,7%. Aldus daalde de CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro met -13,5%. De stijging van de waarde van de aandelenportefeuille is een gevolg van stijgingen in aandelenprijzen c.q. positieve rendementen.

Indien de waardeinstijging van de deelportefeuille over 2023 evenredig over de deelportefeuille was doorgevoerd, dan zou de CO₂e uitstoot van de deelportefeuille in ongeveer dezelfde proportie zijn gedaald, met als gevolg dat de CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro zou zijn gedaald. Het feit dat laatstgenoemd kental zo flink is afgenomen, duidt er op dat er binnen de deelportefeuille een flinke verschuiving heeft plaatsgevonden naar de relatief lage CO₂e emitterende ondernemingen. Sectie 1 hierboven geeft dit al aan, met bijvoorbeeld een flinke daling van de sector Energy. Zie verder de sectie Doelstellingen hieronder, waarin dit verder wordt uitgewerkt.

Water

Voor het thema 'Water' wordt de waterconsumptie berekend die aan de aandelenportefeuille ontwikkelde markten van het HPF kan worden toegerekend. Waterconsumptie cijfers zijn vooralsnog beperkt beschikbaar, waardoor het kental slechts berekend kan worden voor een deel van de aandelenportefeuille. Dit is de reden dat er nog niet met doelstellingen op Water kan worden gewerkt en dat het HPF ervoor gekozen heeft om dit thema in te vullen middels Impact Investing. De ontwikkelingen op dit gebied gaan echter snel, en de verwachting is dat het deel van de aandelenportefeuille waarvoor dit kental berekend kan worden in de toekomst snel zal stijgen. De rapportage van de waterconsumptie betreft daarom alleen ter monitoring. Er wordt niet op gestuurd.

De waterconsumptie is, net als bij CO₂e, gemeten door onze investering in een onderneming te delen door de marktwaarde van die onderneming (ter bepaling van ons eigendomsaandeel en dus onze relatieve verantwoordelijkheid in die onderneming) en dit te vermenigvuldigen met de waterconsumptie van die onderneming. De waterconsumptie geeft het water verbruik van de onderneming weer, waarbij rekening wordt gehouden met water dat schoon wordt terug geleverd aan de oorspronkelijke bron. Waterconsumptie kan worden toegeschreven aan water dat is verdampt, verloren is gegaan door afval of lekkage, of is opgenomen in het eindproduct. De waterconsumptie die op deze manier aan onze investering in die onderneming toe te rekenen is, is vervolgens gesommeerd over alle ondernemingen waarin wij belegd hebben en waarvoor deze cijfers beschikbaar zijn. De resulterende absolute waterconsumptie is vervolgens gedeeld door de waarde van de deelportefeuille waarvoor waterconsumptie cijfers beschikbaar waren, om te komen tot de relatieve waterconsumptie per geïnvesteerde euro.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van de waterconsumptie, zowel absoluut als per geïnvesteerde euro, als volgt geweest^[1]:

¹ Vanaf 2022 wordt bij de bepaling van de kentallen voor de Aandelen Ontwikkelde Markten portefeuille rekening gehouden met het ex post voldoen aan de reductiedoelstelling voor CO₂e uitstoot die vanaf 2022 van kracht is geworden. De beoogde herallocatie van de portefeuille over 2022 is vanwege de uitloop in tijd gecombineerd met de halfjaarlijkse rebalancing naar de MSCI benchmark portefeuille in mei 2023. De kentallen van de Aandelen Ontwikkelde Markten portefeuille over 2022 in bovenstaand overzicht zijn aangepast aan deze herallocatie en wijken derhalve af van de kentallen over 2022 in het duurzaamheidsverslag van vorig jaar.

Aandelen ontwikkelde markten	MSCI	Waterconsumptie (1000 m ³)					Waterconsumptie (ml/€)				
		HPF									
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
	2019	3.418	615				9.754	1.648			
	2020		422	408				904	679		
	2021			799	487				1.685	1.279	
	2022				547	303				1.550	928
	AuM (x € 1 mln)	1.287	1.345	1.710	1.228	1.261	1.287	1.345	1.710	1.228	1.261
	Data dekking	27%	35%	28%	31%	26%	27%	35%	28%	31%	26%

Zoals bovenstaande cijfers aangeven is er in onze portefeuille een enorme reductie geweest in waterconsumptie in 2020, hetgeen voornamelijk het gevolg is geweest van de transitie van de Robeco factor fondsen naar de SSgA multi-factor strategie in die tijd. De Robeco fondsen waren belegd in ondernemingen met een relatief hoge waterconsumptie. Een onderneming met een hoge waterconsumptie betekent overigens niet per definitie dat dit geen duurzame onderneming kan zijn. De weging van het aandeel Meridian Energy dat zorgde voor een hoge waterconsumptie is na het vervangen van het Robeco fonds sterk gereduceerd in de portefeuille aandelen ontwikkelde markten.

Voor 2023 geldt dat de waterconsumptie van onze deelportefeuille, na herallocatie in april 2024, in absolute termen is afgenomen, van 487.180 m³ naar 302.660 m³ (-37,9%), en in relatieve termen per geïnvesteerde euro een daling laat zien van 1.279 ml/euro naar 928 ml/euro (-27,4%).

Uitgesplitst naar effecten zijn de oorzaken van deze afname als volgt:

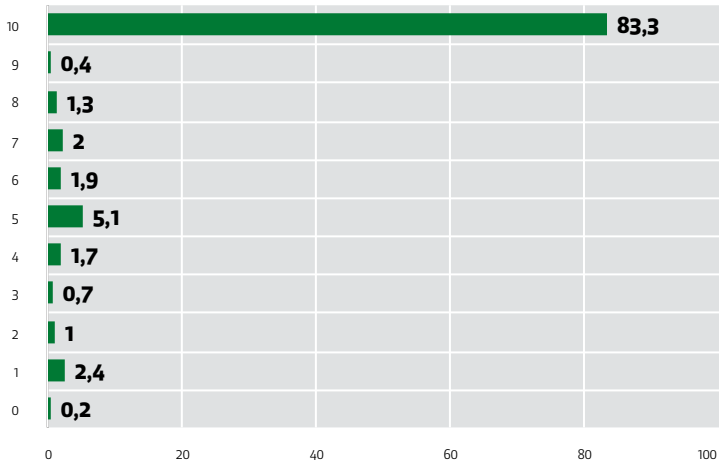
- *[Ondernemingseffect]* De ondernemingen in onze primo 2023 portefeuille hebben op basis van ontwikkeling in hun waterconsumptie cijfers over 2021 versus 2022 een stijging in waterconsumptie laten zien, van 487.180 m³ naar 547.321 m³ (12,3%). De stijging van de waterconsumptie wordt veroorzaakt door de beschikbaarheid van een aantal ondernemingen met een hoge waterconsumptie die voor de eerste keer waterconsumptie hebben gerapporteerd of niet eerder in de portefeuille waren opgenomen. Voor de waterconsumptie per geïnvesteerde euro is de ontwikkeling van 1.279 ml/euro naar 1.550 ml/euro. Deze relatieve stijging (21,2%) is nog groter dan de eerder genoemde 12,3%. Deze ondernemingseffecten worden aan (primo) 2023 toegerekend.
- *[Portefeuille effect]* Gedurende 2023 daalde op basis van waterconsumptie cijfers over 2022 de absolute waterconsumptie in onze deelportefeuille van 547.321 m³ naar 302.660 m³ (-44,7%), terwijl de waarde van de aandelenportefeuille waarvoor waterconsumptie cijfers beschikbaar zijn, daalde met -7,6%. De waterconsumptie per geïnvesteerde euro liet daarmee een daling zien van 1.550 ml/€ naar 928 ml/€ (-40,1%). De stijging van de waarde van de aandelenportefeuille is een gevolg van stijgingen in aandelenprijzen c.q. positieve rendementen in de beleggingsportefeuille van 2023 versus die van 2022.

Mensenrechten

Voor het thema Mensenrechten wordt de MSCI Human Rights Controversy score gemeten. Deze score geeft een beoordeling van eventuele controverses die gerelateerd zijn aan een onderneming op het gebied van mensenrechten. Factoren die van invloed zijn, betreffen onder meer of een onderneming betrokken is bij controverses met betrekking tot inperking van vrijheid van meningsuiting en censuur, en andere mensenrechtenschendingen en nadelige gevolgen voor een gemeenschap. De uiteindelijk gecombineerde score varieert van 0 tot 10, waarbij een 10 betekent dat

er nauwelijks/geen controverses zijn geconstateerd. De verdeling hieronder laat zien dat veruit de meeste ondernemingen in onze beleggingsportefeuille een mensenrechtenscore hebben van 10.

Verdeling Mensenrechten Score (in %)

De geaggregeerde Mensenrechten score is, net als bij CO₂e, gemeten door onze investering in een onderneming te delen door de marktwaaarde van die onderneming ter bepaling van ons eigendomsaandeel en dus onze relatieve verantwoordelijkheid in die onderneming, en dit te vermenigvuldigen met de Controversy score gedeeld door 10 (om de relatieve score van 0 tot 10 om te zetten in een relatieve score van 0 tot 1, ofwel van 0% tot 100%). De score die op deze manier aan onze investering in die onderneming toe te rekenen is, is vervolgens gesommeerd over alle ondernemingen waarin wij belegd hebben en waarvoor Controversy scores beschikbaar zijn. Vervolgens is, in tegenstelling tot CO₂e uitstoot, het resultaat nog gedeeld door de som van onze eigendomsaandelen aangezien de Human Rights Controversy score, in tegenstelling tot CO₂e uitstoot, een relatieve maat is. Op die manier is een gewogen gemiddelde Mensenrechten score berekend, gewogen met ons eigendomsaandeel in de verschillende ondernemingen.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van de Mensenrechten score als volgt geweest:

Aandelen ontwikkelde markten	MSCI	Mensenrechten score (%)				
		2019	2020	2021	2022	2023
	2019	85%	93%			
	2020		93%	93%		
	2021			92%	92%	
	2022				91%	91%
AuM (x € 1 mln)		1.287	1.345	1.710	1.228	1.261
Data dekking		92%	96%	99%	99%	99%

Voor 2023 geldt dat de Mensenrechten score van onze deelportefeuille, na herallocatie in april 2024, licht is gedaald, van 92% naar 91% (-1,0%). Deze lichte daling is volledig toe te rekenen aan het Ondernemingseffect, niet aan het Portefeuille effect.

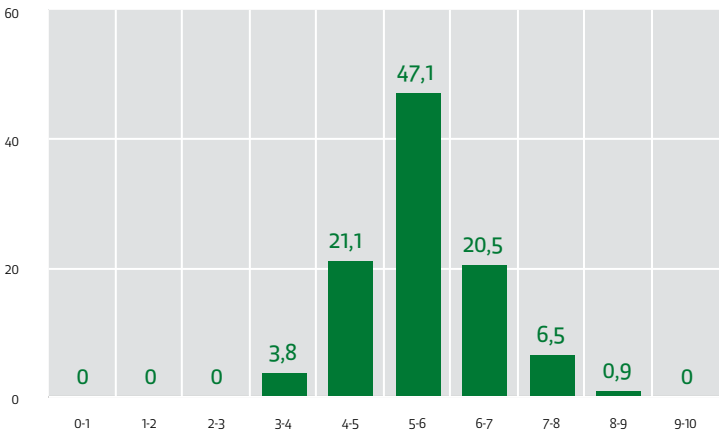
De aandelenportefeuille ontwikkelde markten bestaat voornamelijk uit ondernemingen met een score 10. Er was 1 onderneming (in 2022: 3) in de aandelenportefeuille die een score 0 kreeg (i.e.

0,17% van het aantal ondernemingen in de deelportefeuille). Het aantal ondernemingen die een Mensenrechten score 1 kregen is gestegen van 28 ondernemingen in 2022 naar 40 ondernemingen in 2023. Opmerkelijk was een tweetal ondernemingen (KKR & Co en First Quantum Minerals) die van een Mensenrechten score 10 naar een Mensenrechten score 1 zakten, hetgeen een meetprobleem in het verleden bij MSCI lijkt te zijn geweest. De marktwaarde van deze twee aandelen bedroeg 239K per ultimo 2023.

ESG Universeel score

Voor het bepalen van een ESG Universeel score voor onze aandelenportefeuille ontwikkelde markten baseren wij ons op MSCI Weighted Average Key Issue Score (WAKI, zie bijlage 1). Deze score vertegenwoordigt het gewogen gemiddelde van de scores die zijn ontvangen op alle belangrijke kwesties die bijdragen aan de uiteindelijke integrale beoordeling van een onderneming op ESG gebied. Met behulp van deze score kunnen ondernemingen binnen de gehele portefeuille met elkaar worden vergeleken. De score is niet genormaliseerd per sector. Ook deze score heeft een schaal van 0 tot 10, waarbij een 10 betekent dat de onderneming op E, S, en G gebied goed presteert.

ESG Universeel Score (in % van de marktwaarde)

De geaggregeerde WAKI score voor de portefeuille wordt op soortgelijke wijze vastgesteld als de Mensenrechten score aangezien ook de ESG Universeel score een relatieve maat is. Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van de ESG Universeel score als volgt geweest:

Aandelen ontwikkelde markten	MSCI	HPF	ESG Universeel score (%)				
			2019	2020	2021	2022	2023
	2019		48%	50%			
	2020			51%	53%		
	2021				56%	57%	
	2022					57%	57%
AuM (x € 1 mln)			1.287	1.345	1.710	1.128	1.261
Data dekking			91%	96%	99%	98%	99%

Voor 2023 geldt dat de ESG Universeel score van onze deelportefeuille, na herallocatie in april 2024, is ongeveer gelijk gebleven, van 57% naar 57%.

De meeste aandelen hebben een WAKI score tussen de 5 en de 6. De laagste score in de deelportefeuille betreft een 3,3 voor Volkswagen AG. De hoogste WAKI score in de portefeuille is een 8,9 voor Transurban Group.

Staatsobligaties

De LDI portefeuille bestaat uit Staatsobligaties, SSA-obligaties en renteswaps. Middels de RobecoSAM Country Sustainability Ranking wordt een gemiddelde universele score bepaald voor de Staatsobligaties. De RobecoSAM Country Sustainability Ranking is een uitgebreid raamwerk voor het analyseren van de prestaties van landen op duurzaamheidsmaatstaven, waarbij de focus ligt op ESG factoren zoals vergrijzing, corruptie en milieurisico's. De score wordt bepaald door de ranking van een bepaald land te vermenigvuldigen met de relatieve allocatie van dat betreffende land in onze portefeuille. Hoe lager de score, des te beter het resultaat is.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van de RobecoSAM score als volgt geweest:

Staatsobligaties		RobecoSAM score				
		2019	2020	2021	2022	2023
	Gewogen score	18,90	12,40	12,50	9,00	12,10
	AuM (x € 1 mln)	977	597	318	336	763
	Data dekking	100%	100%	100%	100%	100%

Voor 2023 geldt dat de RobecoSAM score van onze deelportefeuille is verslechterd, van 9,0 naar 12,10 (+34,4%). Dit resultaat is deels een gevolg van een herallocatie naar minder presterende landen (Oostenrijk en België).

Alle Staatsobligaties in de portefeuille bevinden zich, gewogen naar allocatie per land, binnen de ranking van 20 van de RobecoSAM Sustainability Index. De Staatsobligaties met de hoogste ranking in onze portefeuille betreft Finland (plaats 1) en die met de laagste ranking betreft België (plaats 24). Gemiddeld komt de gewogen RobecoSAM score uit op 12,10 in 2023. De slechtere score ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt doordat de RobecoSAM score van Oostenrijk en België is verslechterd (van 7 naar 12 resp. van 19 naar 24) en er in 2023 hiervan meer in de staatsobligatieportefeuille is belegd dan in 2022.

Onroerend Goed

Voor het bepalen van een gemiddelde universele ESG score voor de Onroerend Goed portefeuille wordt de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) gehanteerd. De GRESB beoordeelt de vermogensbeheerder absoluut door middel van een gekleurde ster (groen-oranje-rood) en relatief ten opzichte van andere vermogensbeheerders op basis van een aantal sterren (maximum = 5 sterren). De gewogen GRESB score van de portefeuille wordt bepaald door het aantal sterren dat het beleggingsfonds heeft verkregen te vermenigvuldigen met de relatieve allocatie van het betreffende fonds in onze portefeuille.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van de GRESB score als volgt geweest:

Onroerend Goed		GRESB score				
		2019	2020	2021	2022	2023
	Gewogen score	4,80	4,80	5,00	5,00	n.b.
	Green Star	100%	100%	100%	100%	n.b.
	AuM (x € 1 mln)	419	436	480	514	532
	Data dekking	100%	100%	100%	100%	n.b.

Voor 2023 is de GRESB score nog niet bekend. De score over 2022 is 5,0 net als over 2021. Dit is de maximale score die kan worden bereikt.

In 2022 bedroeg de gewogen aantal sterren score 5,00 en behaalden al onze Onroerend Goed vermogensbeheerders een Green Star. Dat wil zeggen dat al onze vermogensbeheerders zich in de hoogste percentiel van de markt bevinden ten opzichte van de concurrenten. De scores over 2023 zijn nog niet bekend.

UN PRI

Op portefeuilleniveau verwachten wij dat alle managers de UN Principle for Responsible Investing (UN PRI) ondertekenen.

Een snede uit het MVB Dashboard in beschouwing nemend, is op deelportefeuille niveau de ontwikkeling van het aantal managers dat de UN PRI heeft ondertekend, als volgt geweest:

Totale portefeuille		UN PRI				
		2019	2020	2021	2022	2023
	Aantal managers	14	14	12	15	16
	AuM (x € 1 mln)	3.941	4.069	4.519	4.049	4.324
	Data dekking	100%	100%	100%	100%	100%

Voor 2023 is de UN PRI score dat al onze 16 vermogensbeheerders de UN PRI hebben ondertekend, ook de nieuwe vermogensbeheerder die in 2023 is aangesteld.

2.1.2. ESG integratie bij selecteren en monitoren van vermogensbeheerders

Bij de selectie en monitoring van de externe vermogensbeheerders worden ESG criteria expliciet meegenomen. Onderdeel van de selectie is de beoordeling of de vermogensbeheerder voldoet aan de standaard van het IMVB Convenant, waaronder de onderdelen die betrekking hebben op de ESG due-diligence.

Bij de nieuwe vermogensbeheerder zijn de IMVB Convenant vereisten, in hoeverre zij volgens de internationale OESO standaarden handelen, ESG due diligence verrichten en dit publiekelijk kenbaar maken, meegenomen in de beheerovereenkomst. Er zijn in het contract bepalingen opgenomen rond de borging van de OESO Richtlijnen.

2.1.3 Doelstellingen

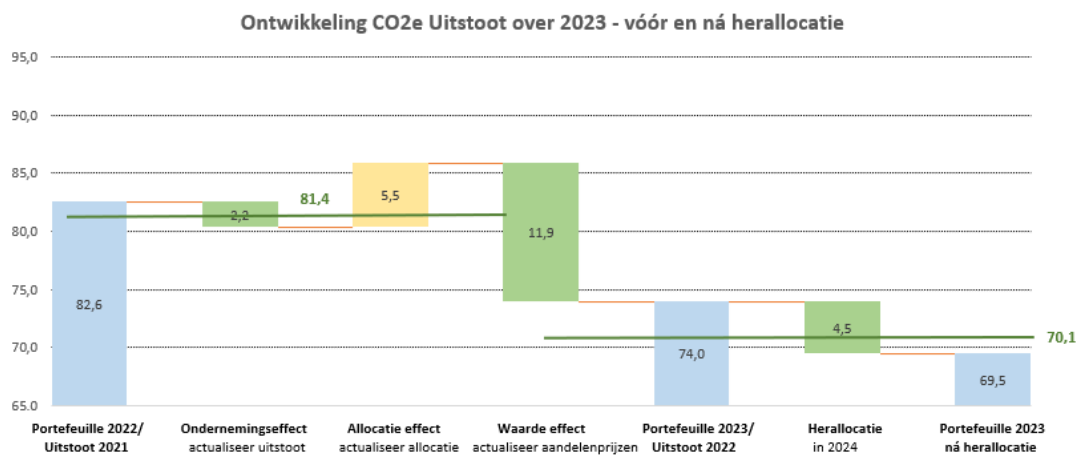
In het MVB beleid is een vijftal doelstellingen geformuleerd.

- Klimaat – CO₂e reductiedoelstelling
- Mensenrechten
- Staatsobligaties
- Onroerend Goed
- Externe Vermogensbeheerders

Klimaat – CO₂e reductiedoelstelling

Voor 2023 heeft het HPF ex-post aan het CO₂e reductiebeleid en -doelstelling voldaan, ná aanpassing van de ultimo 2023 portefeuille in 2024.

Onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling weer van de CO₂e uitstoot per geïnvesteerde euro, in deze sectie verder CO₂e Voetafdruk genoemd, van de deelportefeuille Aandelen Ontwikkelde Markten over het jaar 2023.

Feitelijke portefeuille

De grafiek toont aan dat de in het MVB Dashboard weergegeven daling van de CO₂e Voetafdruk over 2023 van 82,6 gram/€ naar **74,0 gram/€** voornamelijk veroorzaakt is door het Waarde effect van -11,9 gram/€, i.e. waardeinstijgingen in de aandelenprijzen. Het Allocatie effect, veroorzaakt door verschuivingen binnen de deelportefeuille over 2023, hetgeen onder de verantwoordelijkheid valt van het HPF, bedroeg 5,5 gram/€. Tenslotte geeft het Ondernemingseffect van -2,2 gram/€ aan dat de ondernemingen zelf de uitstoot in ieder geval hebben weten te reduceren. Het Ondernemingseffect en het Waarde effect zijn 'autonome ontwikkelingen' die het HPF niet direct kan beïnvloeden. Maar het is duidelijk, dat de ondernemingen waarin het HPF belegt nog niet uit zichzelf de voor het halen van de Parijs-doelstellingen noodzakelijke reductie van 4% realiseren.

Doelportefeuille ultimo 2023

De afleiding van de doelstelling voor de CO₂e Voetafdruk ultimo 2023, in de grafiek weergegeven door de groene horizontale lijnen, is als volgt. Ten eerste wordt beoogd de primo CO₂e Voetafdruk met 4% te reduceren, ofwel met $4\% \times 84,8 = 3,4$ gram/€; de 84,8 was de doelstelling ultimo 2022 die per ultimo 2023 wederom gereduceerd dient te worden met 4%, waarbij in de doelstelling

ultimo 2022 nog een reductie overschot van 2,2 gram/€ is verwerkt. Dit leidt tot een doelportefeuille van $84,8 - 3,4 = 81,4$ gram/€. Deze doelwaarde wordt conform het beleid gecorrigeerd voor twee omstandigheden:

- Conform beleid compenseert het HPF niet voor de 'autonome' stijgingen in de CO₂e Voetafdruk die door de ondernemingen zelf zijn veroorzaakt. Aangezien het ondernemingseffect van -2,2 gram/€ een daling representeert, wordt de doelstelling niet voor deze waarde gecorrigeerd. Aldus blijft de doelstelling in eerste instantie 81,4 gram/€.
- Vervolgens wordt deze doelwaarde aangepast voor ontwikkelingen in aandelenprijzen, aangezien deze 'autonome' prijsontwikkelingen alle CO₂e Voetafdruk cijfers proportioneel beïnvloeden. Aangezien het Waarde effect van de feitelijke deelportefeuille van -11,9 gram/€ gelijk is aan -13,8% van de som van de primo CO₂e Voetafdruk en het Ondernemings- en Allocatie effect, wordt dit percentage ook toegepast op de doelwaarde. Aldus resulteert een **ultimo doelstelling (doelniveau) van 70,1 gram/€** ($86,2\% \times 81,4$).

De CO₂e Voetafdruk van de feitelijke deelportefeuille ultimo 2023 heeft niet aan de doelstelling voldaan. Conform het beleid wordt er dan een aangepaste deelportefeuille gezocht met een CO₂e Voetafdruk die gelijk of lager is dan de doelstelling vereist. Begin april 2024 heeft de herallocatie binnen deze portefeuille plaatsgevonden, met een resulterende reductie in CO₂e Voetafdruk van 4,5 gram/€. De resulterende deelportefeuille heeft dan naar de omstandigheden ultimo 2023 een CO₂e Voetafdruk van 69,5 gram/€ waarmee alsnog, ex-post, aan het reductie doelniveau voor 2023 is voldaan. Aangezien de reductie 0,6 gram/€ hoger is dan beoogd, wordt dit bedrag volgend jaar als een 'reductie overschot' meegenomen.

De samenvattende cijfers zijn daarmee als volgt:

Jaar	CO ₂ e Voetafdruk van portefeuille per 1-1-2023 na herallocatie (gram/€)	CO ₂ e Voetafdruk van portefeuille per 31-12-2023 voor herallocatie (gram/€)	Doelniveau van portefeuille per 31-12-2023 (gram/€)	CO ₂ e Voetafdruk voor portefeuille per 31-12-2023 (gram/€) – na herallocatie	Tekort)/Overschot versus Doelniveau van de portefeuille per 31-12-2023 (gram/€)
2023	82,6	74,0	70,1	69,5	0,6

Mensenrechten

De doelstelling voor Mensenrechten is dat ondernemingen niet gedurende twee opeenvolgende jaren de slechtste MSCI Mensenrechtenscore behalen (score 0, op een schaal van 10). Indien een onderneming hier niet aan voldoet, wordt deze uitgesloten van de portefeuille. Deze doelstelling is van toepassing op de beleggingscategorie Aandelen Ontwikkelde Markten. Op basis van de scores per jaareinde 2023 (zie MVB Dashboard) en conform ons MVB beleid is om deze reden in de eerste maanden van 2024 één onderneming (Glencore Plc) op de Uitsluitingenlijst geplaatst.

Staatsobligaties

Voor Staatsobligaties heeft het HPF de doelstelling dat de gewogen RobecoSam Country Sustainability Index hoogstens gelijk is aan 20. Gegeven de score van 12,10 per jaareinde 2023 (zie MVB Dashboard) wordt hieraan ruimschoots voldaan.

Onroerend Goed

Ten aanzien van Onroerend Goed heeft het HPF over 2022 de doelstelling behaald dat alle vermogensbeheerders een “Green Star” waardering hebben. De gegevens over 2023 zijn nog niet bekend.

Externe vermogensbeheerders

Het HPF eist in principe van vermogensbeheerders dat zij de UN PRI hebben ondertekend. Het MVB Dashboard geeft aan dat hieraan wordt voldaan omdat ultimo 2023 alle 16 vermogensbeheerders, inclusief één nieuwe vermogensbeheerder in 2023, de UN PRI hebben ondertekend.

2.2 Actief Beleggerschap

Actief Beleggerschap bestaat uit Engagement, Stemmen en Class actions & claims.

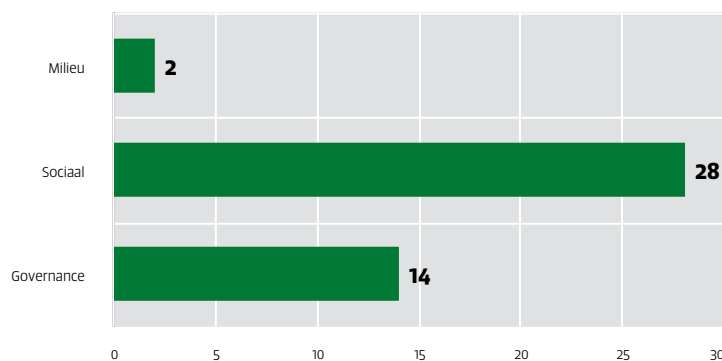
Engagement

Engagement wordt toegepast op het thema Mensenrechten via de Global Standards Engagement van Sustainalytics. Sustainalytics voert namens het HPF engagement met bedrijven die internationale standaarden ernstig en systematisch schenden, zoals de UN Global Compact Principles, de OESO-richtlijnen voor multinationals en de UN Guiding Principles. In bijlage 2 wordt de relatie beschreven tussen de Global Norms Standards die door Sustainalytics worden gehanteerd enerzijds en de UN Global Compact Principles, OESO-Richtlijnen en de UN Guiding Principles anderszijds richtlijnen voor multinationals en de UN Guiding Principles.

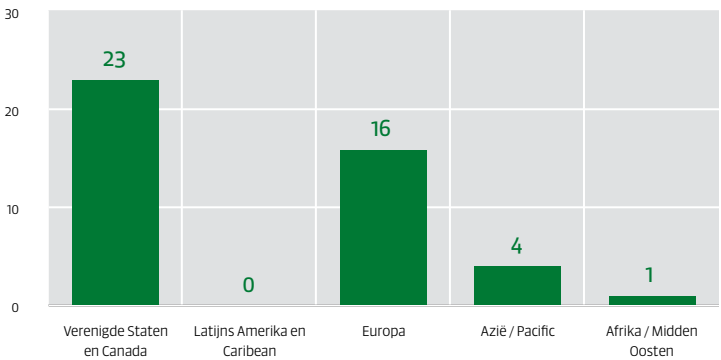
Global Standards Engagement

In 2023 is door Sustainalytics over 44 cases engagement in de aandelenportefeuille ontwikkelde markten van het HPF gevoerd. De engagement cases zijn onderverdeeld naar de door Sustainalytics geformuleerde normen arbeidsrechten, mensenrechten, milieu en business ethiek.

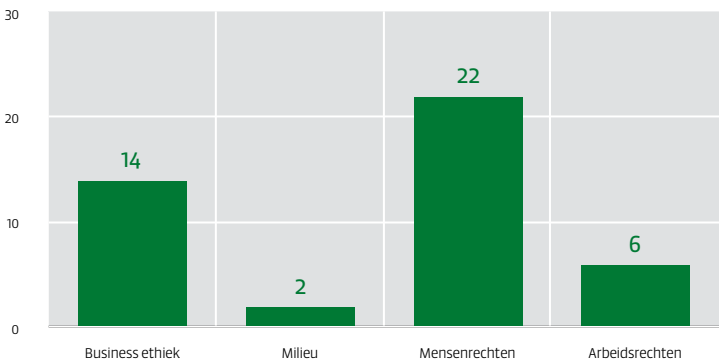
Engagement naar Thema

Engagement naar regio

Engagement naar norm

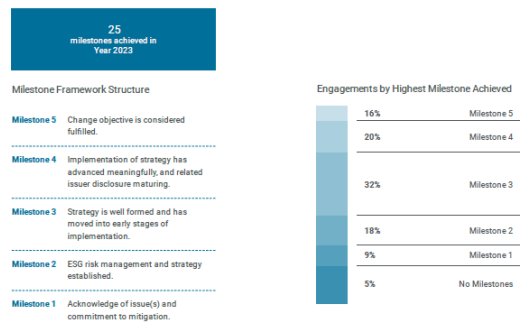

Per ultimo 2023 stonden er nog 44 engagement cases open. Hiervan hebben er 4 betrekking op Milieu, 29 cases zijn gericht op Sociale vraagstukken en 14 cases op de Governance vraagstukken.

In 2023 zijn vijf engagement cases met succes afgerond. Hiervan hadden vier cases betrekking op engagement op het thema “Social”, waar mensenrechten en arbeidsrechten onderdeel van uitmaken. Één case had betrekking op engagement op governance vraagstukken.

Er waren geen disengagement cases in 2023 die betrekking hadden op de aandelenportefeuille van het HPF, waarbij de engagement is gestopt omdat deze ondernemingen niet bereid waren om de dialoog aan te gaan of omdat er te weinig reacties vanuit deze ondernemingen kwamen.

In onderstaande tabel zijn de mijlpalen in het engagement proces weergegeven. Bij het bereiken van mijlpaal 5 wordt de engagement als succesvol beschouwd.

95% van deze openstaande cases worden door Sustainalytics geclassificeerd als engagement cases met een medium of high performance. Dat wil zeggen dat er een standaard niveau (medium performance) van reactie en vooruitgang wordt geboekt dan wel een goed of uitstekend niveau (high performance) van reactie en vooruitgang.

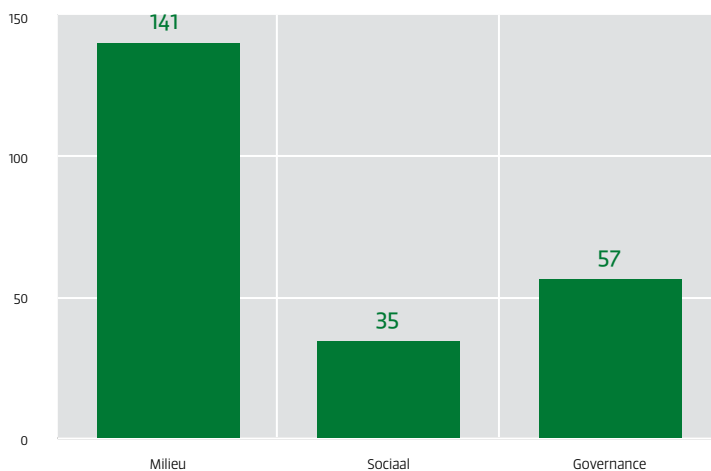
In bijlage 4 staan de ondernemingen waarmee Sustainalytics in 2023 namens het HPF Global Standards Engagement heeft gevoerd.

Daarnaast voeren de vermogensbeheerders hun eigen Engagement uit. Hoewel dit niet gestuurd wordt vanuit het HPF draagt dit verder bij aan de invloed van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van het HPF. Zie de volgende paragraaf 'Stemmen' voor hyperlinks naar het Engagement beleid en Engagement resultaten van de vermogensbeheerders van onze aandelenportefeuille.

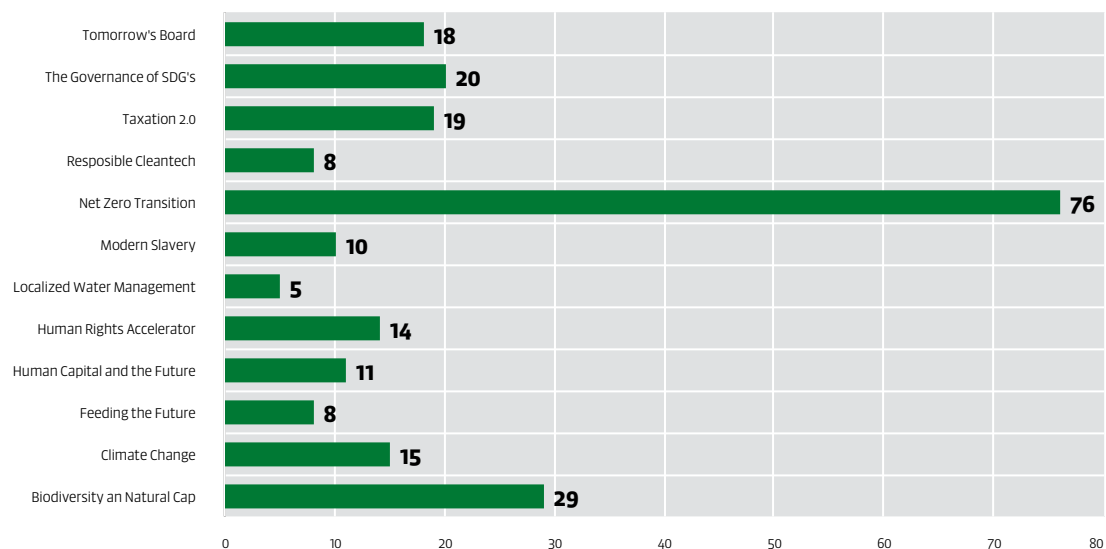
Thematisch engagement

Het HPF heeft in 2023, naast Global Standards Engagement, haar engagement uitgebreid met Engagement 360 (thematisch engagement) bij Sustainalytics. In het Engagement 360 programma van Sustainalytics wordt thematisch engagement uitgevoerd op 12 thema's die passen binnen de Milieu, Sociaal en Governance vraagstukken. Het HPF legt de focus binnen het thematisch engagement met name op de thema's Net Zero Transition, Climate Change en Localized Water Management.

Thematisch engagement

Engagement per thema

In 2023 is er over alle thema's binnen thematisch engagement over 233 cases engagement gevoerd. Er zijn 19 cases succesvol beschouwd, waaronder de vijf cases binnen Localized Water Management. Er werden geen cases tot "disengage" bestempeld.

In bijlage 4 staan de ondernemingen waarmee Sustainalytics in 2023 namens het HPF thematisch engagement heeft gevoerd.

Stemmen

Stemmen in aandeelhoudersvergaderingen.

Het stemmen wordt door de vermogensbeheerders van onze aandelenportefeuille gedaan, in lijn met hun eigen beleid. Voor meer informatie over het Engagement- en Stembeleid van onze vermogensbeheerders zie:

- het Stem- en Engagementbeleid van State Street (Aandelen Ontwikkelde Markten),
- het Stewardship beleid van Robeco (Aandelen Opkomende Markten).

Voor de Engagement en Stem resultaten van onze vermogensbeheerders:

State Street

- Active Stewardship rapportage Q1 2023
- Active Stewardship rapportage Q2 2023
- Active Stewardship rapportage Q3 2023
- Active Stewardship rapportage Q4 2023
- Stem rapportage Q1 2023
- Stem rapportage Q2 2023
- Stem rapportage Q3 2023
- Stem rapportage Q4 2023

Robeco

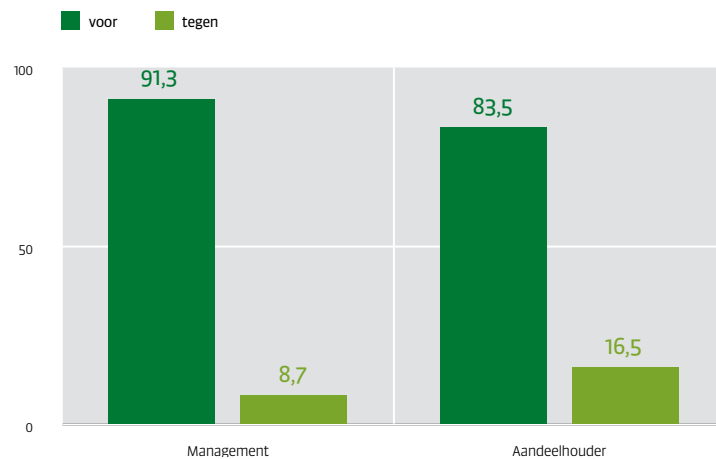
- Active Stewardship rapportage Q1 2023
- Active Stewardship rapportage Q2 2023

- Active Stewardship rapportage Q3 2023
- Active Stewardship rapportage Q4 2023

Gedurende 2023 heeft State Street bij 2.663 aandeelhoudersvergaderingen een stem uitgebracht op 20.712 agendapunten. Het merendeel van de agendapunten (19.872) wordt door het management van de onderneming ingebracht. Deze agendapunten hebben veelal betrekking op bestuurszaken, zoals de benoeming van bestuurders, wijzigingen in statuten, fusies en overnames en beloningsvoorstellen van bestuurders. Daarnaast worden er ook agendapunten (840) ingebracht van aandeelhouders. Dit kunnen o.a. voorstellen zijn die te maken hebben met klimaat, mensenrechten en milieu.

In 2023 heeft State Street bij circa 91% van de management voorstellen 'voor' gestemd en bij 9% van de voorstellen 'tegen'. Van de aandeelhoudersvoorstellen heeft de vermogensbeheerder in circa 84% van de gevallen 'voor' gestemd en 16% 'tegen'.

Voorstellen

Class actions & Claims

Het HPF participeerde eind 2023 via Deminor in drie claims. Dit betroffen Volkswagen AG, Toshiba Corporation en Porsche Automobil Holding SE. De claims hebben betrekking op het dieselmotor schandaal (Volkswagen en Porsche), en een boekhoudschandaal (Toshiba) waarbij de winst voor belasting kunstmatig is opgedreven. De totale omvang van deze claims bedraagt voor het HPF maximaal circa 1 miljoen euro.

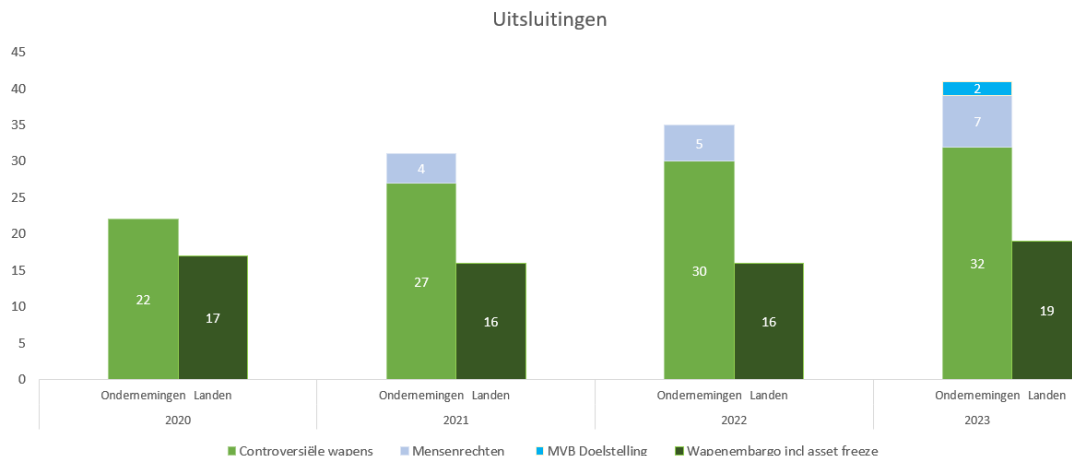
2.3 Uitsluitingen

Het HPF heeft eind 2023 een totaal van 41 ondernemingen en 16 landen uitgesloten. De meeste uitsluitingen van ondernemingen zijn gedaan vanwege hun betrokkenheid bij de productie van controversiële wapens¹ en het niet voldoen aan de doelstellingen van het HPF. Net als in 2022 zijn niet-beursgenoteerde ondernemingen niet meegenomen, daar het HPF in de aandelenportefeuille alleen belegt in beursgenoteerde aandelen, zowel in ontwikkelde- als opkomende markten.

De Uitsluitingenlijst 2023 is met zes ondernemingen uitgebreid, waarvan twee ondernemingen vanwege de betrokkenheid bij de productie van controversiële wapens, twee ondernemingen

¹ Onder controversiële wapens vallen clusterprojectielen, landmijnen, biologische/chemische wapens, wapens met verarmd uranium, blinderende laserwapens, brandwapens en/of niet-detecteerbare fragmenten.

zijn vanwege mensenrechten schendingen, en twee ondernemingen vanwege het niet voldoen aan de MVB doelstelling (twee opeenvolgende jaren met een mensenrechtenscore van 0). De uitsluitingenlijst voor landen is uitgebreid met drie landen.

De meest recente uitsluitingenlijst voor bedrijven en landen is te vinden op de website van HPF.

Als onderdeel van het duurzaamheidsbeleid hanteert het HPF een uitsluitingenlijst. Voor een onderneming die op de uitsluitingenlijst staat, betekent dit voor een beleggingsmandaat dat het HPF niet in die onderneming belegt en voor een beleggingsfonds dat het HPF een allocatie accepteert van maximaal 0,5%, tenzij het bestuur om gegronde redenen anders besluit. Saudi Aramco staat op de uitsluitingenlijst en de allocatie naar Saudi Aramco in het Emerging Market beleggingsfonds bedroeg (ultimo 2023) 1,0%. Vooralsnog heeft het bestuur besloten om het Emerging Market beleggingsfonds een tijdelijke uitzondering te verlenen aangezien in het kader van de naderende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel binnen één tot twee jaar een integrale heroverweging van Emerging Markets als beleggingscategorie door het HPF zal plaatsvinden.

2.4. Impact Investing

Het HPF wil met impact investing een positieve bijdrage leveren aan belangrijke sociale en duurzaamheidsvraagstukken in combinatie met het behalen van financieel rendement tegen een aanvaardbaar risico.

Het HPF heeft gekozen om Impact Investing zowel in de Aandelenportefeuille als in de Vastrentende portefeuille in te vullen.

– Impact Investing middels Waterfonds

Er wordt gestreefd naar een allocatie naar een Waterfonds van 1% van het totale belegd vermogen.

– Impact Investing middels green, social en sustainability staats(gerelateerde)obligaties (GSS bonds)

Conform het MVB beleid is de minimale allocatie van GSS bonds in de staats- en staatsgerelateerde obligatieportefeuille 10%.

In 2022 is een Waterfonds geselecteerd. De investering in het waterfonds heeft in de eerste maanden van 2023 plaatsgevonden. De allocatie bedroeg 1% per ultimo 2023 hetgeen overeenkomt met het gewenste streefpercentage van 1% van het totale belegd vermogen. Het Waterfonds laat een impact zien dat 78% van de inkomsten rechtstreeks aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties heeft bijgedragen.

De Impact Investing naar GSS bonds bedroeg in 2023 ca. 29% van de staats- en staatsgerelateerde obligatie portefeuille, hetgeen aan de vereiste minimum allocatie van 10% voldoet.

3. Wet- en regelgeving

Voor de SRD II rapportage wordt verwezen naar de website.

Voor de SFDR rapportage wordt verwezen naar de website.

4. Terug naar de MVB Beleggingsovertuiging en MVB Doelstelling

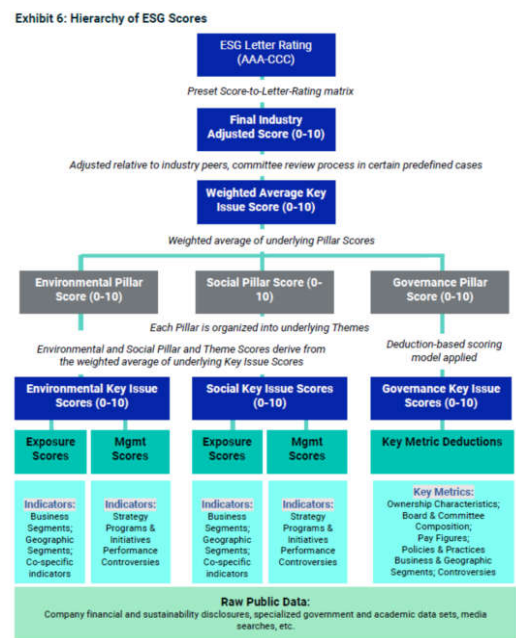
In 2023 is de MVB Doelstelling gehaald en de MVB Beleggingsovertuiging onderschreven.

Het is de MVB Beleggingsovertuiging van het HPF dat maatschappelijk verantwoord beleggen kan samengaan met de beleggingsdoelstelling om de rendement-risico verhouding van de beleggingen af te stemmen op de ambitie tot koopkrachtbehoud van pensioenen.

Het is vervolgens de MVB Doelstelling van het HPF om op een gecontroleerde en zichtbare wijze maatschappelijk verantwoord te beleggen, waarbij de 'gecontroleerde wijze' inhoudt dat de financiële implicaties van het MVB beleid gemonitord worden, en dat het beleid bijgestuurd wordt indien de ambitie tot koopkrachtbehoud van pensioenen hierdoor in gevaar komt.

In 2022 heeft het MVB beleid via Uitsluitingen de beleidsvrijheid ingeperkt. Vanaf 2023 heeft ook de CO₂e reductie de beleidsvrijheid verder ingeperkt. Over 2023 was er sprake van een positieve bijdrage op de performance van de portefeuille Aandelen Ontwikkelde Markten van **0,15%-punt**. Deze rendementswinst wordt toegeschreven aan het uitsluitingenbeleid en de optimalisatie van de portefeuille als gevolg van de CO₂e reductie doelstelling. De ambitie tot koopkrachtbehoud van pensioenen is door het MVB beleid in 2023 niet in gevaar geweest. Daarom is de conclusie dat in 2023 de MVB Doelstelling is gehaald en de MVB Beleggingsovertuiging is onderschreven.

Bijlage 1 Hierarchie van ESG Scores (MSCI)

Bijlage 2 Doorvertaling door Sustainalytics van de UN Global Principles naar de OESO-Richtlijnen en de UN Guiding Principles

Overview of International Norms and Standards in GSS Scope - Continued

Norms Area	UN Global Compact Principles	OECD Guidelines for Multinational Enterprises Chapters	UN Guiding Principles on Business and Human Rights
Labour Rights	P3 – Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining P4 – Businesses should uphold the elimination of all forms of forced and compulsory labour P5 – Businesses should uphold the effective abolition of child labour P6 – Businesses should uphold the elimination of discrimination in respect of employment and occupation	Chapter V – Employment and Industrial Relations	11 – Respect for Human Rights 12 – Respect Int. recognized Human Rights 13 – Avoid / Prevent Human Rights impacts 14 – Enterprise context and structure adverse impacts 15 – Policy Commitment 16 – Policy Statement 17 – Human Rights Due Diligence 18 – Identify and assess actual / potential impacts 19 – Integration and appropriate action 20 – Verification of adverse impacts with stakeholders 21 – Communicate on human rights impact 22 – Provide remediation
Environment	P7 – Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges P8 – Businesses should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility P9 – Businesses should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies	Chapter VI – Environment Chapter IX – Science and Technology	Not Applied to issues captured under Principles 7, 8 and 9.
Business Ethics	P10 – Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery	Chapter VII – Combating Bribery, Bribe Solicitation and Extortion Chapter X – Competition Chapter XI – Taxation	Not Applied to issues captured under Principle 10.

Bijlage 3 Uitsluitingenlijst 2023 van onderneming en landen

Exclusion list 2023

Investment exclusions of companies involved in controversial weapons or OECD guidelines violations

Name	Country	Controversial weapons	OECD guidelines	Board Decision
Aerojet Rocketdyne Holdings, Inc.	United States	X		
Anhui Great Wall Military Industry Co., Ltd.	China	X		
Aryt Industries Ltd.	Israel	X		
Avibras Industria Aeroespacial S/A.	Brasil	X		
Avichina Industry & Technology Company Limited	China		X	
Bharat Dynamics Ltd	India	X		
Boeing Company, The	United States		X	
Boeing Distribution Services, Inc.	United States	X		
China Aerospace Science And Technology Corporation	China	X		
China North Industries Corporation	China	X		
China North Industries Group Corporation Limited	China	X		
China Satellite Communications Co., Ltd.	China	X		
China Spacesat Co., Ltd.	China	X		
Coal India Limited	India		X	
General Dynamics Corporation	United States	X		
Hanwha Corp	North Korea	X		
Hanwha Engineering & Construction Corp.	North Korea	X		
Inner Mongolia North Heavy Industries Group Corp. Ltd	China	X		
Korea Aerospace Industries, Ltd.	North Korea	X		
L&T Finance Holdings Limited	India	X		
L&T Infrastructure Finance Company Limited	India	X		
L&T Technology Services Limited	India	X		
Larsen & Toubro Limited	India		X	
Larsen And Toubro Limited	India	X		
Lig Nex1 Co., Ltd.	North Korea	X		
Lockheed Martin Corporation	United States	X		
Ltimindtree Ltd	India	X		
Metallurgical Corporation Of China Ltd.	China		X	
Mindtree Limited	India	X		
Motorola Solutions, Inc.	United States		X	
Nabha Power Limited	India	X		
National Presto Industries, Inc.	United States	X		
Northrop Grumman Corporation	United States	X		
Northrop Grumman Systems Corporation	United States	X		
Poongsan Corporation	North Korea	X		

Exclusion list 2023**Investment exclusions of companies involved in controversial weapons or OECD guidelines violations**

Poongsan Holdings Corporation	North Korea	X	
Roketsan Roket Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi	Turkey	X	
Saudi Arabian Oil Co.	Saudi Arabia		X
Solar Industries India Limited	India	X	
All (Un)Listed Companies In Russia	Russia		X

Country Exclusion list**Investment exclusions in government bonds of countries to which a UN or EU Arms Embargo with Sanction Law apply**

Country

Afghanistan

Belarus

Central African Republic

Democratic Republic of the Congo

Haiti

Iran

Iraq

Lebanon

Libya

Myanmar

North Korea

Russia

Somalia

South Sudan

Sudan

Syria

Venezuela

Yemen

Zimbabwe

Bijlage 4 Engagement 2023

Thematisch engagement		
3M Co.	Ford Motor Co.	Procter & Gamble Co.
A.P. Møller-Mærsk A/S	Freeport-McMoRan, Inc.	Prudential Plc
ACS Actividades de Construcción y Servicios SA	Galp Energia SGPS SA	Publicis Groupe SA
Air Products & Chemicals, Inc.	General Mills, Inc.	RELX Plc
Akzo Nobel NV	Glencore Plc	Repsol SA
Alliant Energy Corp.	Grifols SA	Roche Holding AG
Alphabet, Inc.	GSK Plc	Royal KPN NV
Amazon.com, Inc.	H&M Hennes & Mauritz AB	Sanofi
American Electric Power Co., Inc.	Heineken NV	Schneider Electric SE
Amgen, Inc.	Henkel AG & Co. KGaA	Siemens AG
Anheuser-Busch InBev SA/NV	Holcim Ltd.	Skanska AB
Apple, Inc.	Honda Motor Co., Ltd.	Smiths Group Plc
Archer-Daniels-Midland Co.	HP, Inc.	Sony Group Corp.
AstraZeneca PLC	HSBC Holdings Plc	Standard Chartered Plc
Aviva Plc	ICL Group Ltd.	Starbucks Corp.
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA	Industria de Diseño Textil SA	Steel Dynamics, Inc.
Banco Santander SA	ING Groep NV	Sumitomo Metal Mining Co. Ltd.
Bank of America Corp.	Intel Corp.	Sumitomo Mitsui Financial Group, Inc.
Barclays PLC	International Business Machines Corp.	Swiss Re AG
Barry Callebaut AG	James Hardie Industries Plc	Takeda Pharmaceutical Co., Ltd.
Beiersdorf AG	Johnson & Johnson	Telefónica SA
BlueScope Steel Ltd.	Johnson Matthey Plc	Tesla, Inc.
BNP Paribas SA	JPMorgan Chase & Co.	Texas Instruments Incorporated
Bouygues SA	Kering SA	The Estée Lauder Companies, Inc.
BT Group Plc	Kerry Group Plc	The Goldman Sachs Group, Inc.
Burberry Group Plc	Koninklijke Ahold Delhaize NV	The Hershey Co.
Burlington Stores, Inc.	Linde Plc	The Kroger Co.
Canadian National Railway Co.	L'Oréal SA	The Southern Co.
Carrefour SA	LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SE	The Williams Cos., Inc.
Catalent, Inc.	Marathon Oil Corp.	TotalEnergies SE
CF Industries Holdings, Inc.	McDonald's Corp.	Toyota Motor Corp.
Citigroup, Inc.	Microsoft Corp.	Tyson Foods, Inc.
CMS Energy Corp.	Mitsubishi Chemical Group Corp.	U.S. Bancorp
Commerzbank AG	Mitsubishi Corp.	UBS Group AG
Corteva, Inc.	Mondelez International, Inc.	Unilever Plc
Crédit Agricole SA	Mowi ASA	United Parcel Service, Inc.
Crown Holdings, Inc.	Neste Corp.	Veolia Environnement SA
Danone SA	Nestlé SA	Vestas Wind Systems A/S

Thematisch engagement

DBS Group Holdings Ltd.	Newmont Corp.	VINCI SA
Deere & Co.	NextEra Energy, Inc.	voestalpine AG
Deutsche Bank AG	Norsk Hydro ASA	Volkswagen AG
Deutsche Börse AG	Nucor Corp.	Walmart, Inc.
Deutsche Post AG	Nutrien Ltd.	Waste Management, Inc.
Deutsche Telekom AG	Obayashi Corp.	Wells Fargo & Co.
Eastman Chemical Co.	Orange SA	Wolters Kluwer NV
Eiffage SA	Panasonic Holdings Corp.	Woolworths Group Ltd.
Eni SpA	Pandora AS	Yum! Brands, Inc.
FedEx Corp.	PepsiCo, Inc.	Zoetis, Inc.
First Quantum Minerals Ltd.	Pfizer Inc.	
First Solar, Inc.	PPG Industries, Inc.	

Global Standards engagement

Amazon.com, Inc.	Pan American Silver Corp.
ArcelorMittal SA	PG&E Corp.
Bayer AG	RTX Corp.
Blackstone, Inc.	Sanofi
Bolloré SE	Starbucks Corp.
Caterpillar, Inc.	Telefonaktiebolaget LM Ericsson
Cencora, Inc.	Teleperformance SA
Citigroup, Inc.	Tesla, Inc.
Danske Bank A/S	Teva Pharmaceutical Industries Ltd.
Deutsche Bank AG	Thermo Fisher Scientific, Inc.
EDP-Energias de Portugal SA	Tokyo Electric Power Co. Holdings, Inc.
FirstEnergy Corp.	TotalEnergies SE
Glencore Plc	Toyota Motor Corp.
Koninklijke Philips NV	Uber Technologies, Inc.
McDonald's Corp.	UBS Group AG
McKesson Corp.	Wells Fargo & Co.
Medtronic Plc	Westpac Banking Corp.
Meta Platforms, Inc.	

Disclaimer

Although Stichting Heineken Pensioenfonds information providers, including without limitation, MSCI ESG Research LLC and its affiliates (the “ESG Parties”), obtain information (the “Information”) from sources they consider reliable, none of the ESG Parties warrants or guarantees the originality, accuracy and/or completeness, of any data herein and expressly disclaim all express or implied warranties, including those of merchantability and fitness for a particular purpose. The Information may only be used for your internal use, may not be reproduced or disseminated in any form and may not be used as a basis for, or a component of, any financial instruments or products or indices. Further, none of the Information can in and of itself be used to determine which securities to buy or sell or when to buy or sell them. None of the ESG Parties shall have any liability for any errors or omissions in connection with any data herein, or any liability for any direct, indirect, special, punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possibility of such damages.